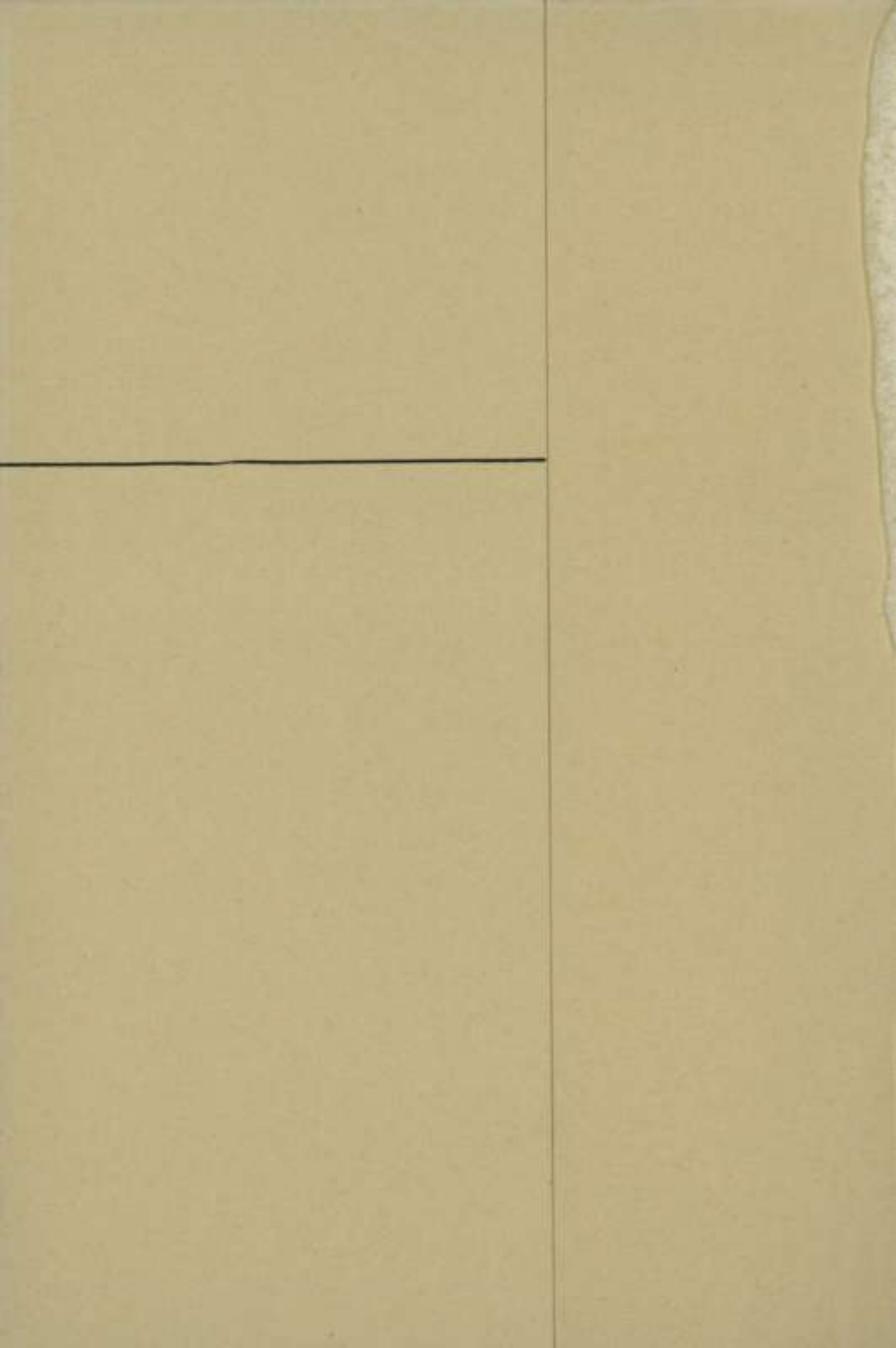

Pere Quart

Quatre mil mots

Els
llibres
de
l'Ossa
menor

QUATRE MIL MOTS

Pàgina de *Primitives*, primer recull de poemes de Joan Oliver (després Pere Quart). De l'exemplar únic, manuscrit i decorat per Antoni Oliver, germà del poeta Sabadell, 1918.

PERE QUART

QUATRE MIL MOTS

1977
EDICIONS PROA

1001037725

Aquesta primera edició de
QUATRE MIL MOTS
consta de 2.000 exemplars

Frontispici per Antoni Oliver

© 1977, Joan Oliver, Barcelona.

© Per aquesta edició, Aymà, S. A. Editora, Tuset, 3, Barcelona-6.

ISBN: 84-209-7211-8

Dipòsit legal: B. 41322 - 1977

Pallas, A. G., Tordera, 40, Barcelona-12.

ALS LECTORS

Llevat de la composició «Versos elementals als catalans de 1969», que fou publicada a París a guisa de felicitació de Cap d'Any, els poemes que conté aquest quadern són gairebé tots recents, alguns d'aquest mateix any. La sèrie agrupada sota el títol «Decasíllabs de vell» respon a la meua nova manera de fer versos.

En aquests breus poemes —collocats per ordre cronològic— he pretès d'infondre diafanitat i consistència als pensaments i les imatges que hi circulen. I m'he servit del decasíllab sense o amb rima, un vers de lectura agradable pel seu ritme prou folgat, tranquil, protegit tant contra els acostumats allargassaments o altres desordres del vers lliure com contra la servitud d'un formalisme massa rígid o artificios. Aquí trobareu, si més no, una mostra de poesia compendiosa, vull dir amb estalvi, sense dilacions ni oripells, endreçada.

A propòsit d'aquesta tombada, potser m'hauria d'excusar d'haver cedit a la temptació de practicar una poesia pretensament sentenciosa, definitòria, moral, endut per l'afany, reeixit o no, de «dir coses». Encara no he sabut aclarir si aquestes peces cauen en la pedanteria o se'n salven. Tanmateix puc afirmar que els temes són sentits i espontanis, bé que travessats d'un corrent sovint imperceptible d'ironia, al capdavall una forma de l'humorisme —un humoris-

me trist i fatigat, ho admeto—, a l'ombra del qual són també revelades vives espurnes del meu creixent escepticisme sarcàstic o de l'enutjós pessimisme que, aquí i allà, m'empenyen a tergiversar o reduir a l'absurd postulats de molt crèdit, però, si més no, tèrbols. Així mateix hi trobem irregularment espargides lleus polsades de fantasia lliure i també d'angoixa emocionada. Tampoc no hi manquen les rellescades al vulgarisme, de les quals no em sé penedir.

Convindria que el lector considerés aquestes peces aïlladament, com autònomes, i així restarien un poc dissimulades les contradiccions que més d'un cop les enfronten. Altrament no em puc estar de dir que tals antinòmies, a vegades només discordances, són ben meves, i me'n sento provisòriament responsable.

La resta de l'aplec va de la facècia —homenatge íntim i potser adéu a la meva corda lleugera— a les endreces, tot passant per una peça d'abrandats accents patriòtics.

Ça com lla em dec als meus lectors, als meus amics coneguts o desconeguts. Ells són els destinataris de les meves collites per minses que siguin, per dubtoses que semblin. No els vull amagar res.

P. Q.

I

DECASÍL'LABS DE VELL

*Moi, comme les chiens, j'éprouve le besoin
de l'infini.*

LAUTRÉAMONT

COVARDS

EL nombre de covards és infinit.

Els més porucs atupen la muller
al jaç mateix potser, lliça d'amor.

Odi i enveja i cobejança són
homeis ocults de plena voluntat,
per cautelosos obra de coquins.

Les guerres grans, les guerres dels senyors
són carnatges immunds entre covards.

Resignem-nos: la por és la sal del món.

SUPERHOMES

PENOMBRA estèril, aire de cristall.

Malhaja Prometeu, pare del fum.

El fred és la llar blanca dels millors.
Naveguen nus com esquelets perfets
i amb llur alè de caramell brusent
juguen a calar foc als icebergs.

Reneguen l'ombra d'amistat servil.
Passió i voluptat han obtingut,
amb mesura, del sol de mitjanit,
sensata reprimenda de l'esclat.

Sempre incolors i eixuts, quitis de set.
Sense sang, sense llàgrimes ni orins!

Bells deliris fascinen la raó.

LA MORT EN TÒPICS

CADA dia de vida és un assaig
de la mort, que ens oblida o falla el cop

Promesa de la mort un son perfet.

Morir al patíbul és morir cent cops
a la capella, miserablement.

Mort personal de l'animal pensant
—el suïcida, coratjós covard.

La mort del just, és dolça?

On és el just?

El primer i darrer just morí a la creu.

Diu el clàssic: La mort ho resol tot.
(Si ho verifiques te'n faràs la pell.)

SECRETS

ELS teus secrets, poeta, no els esbombis.
Són tresors o vergonyes intangibles
en una monarquia sense súbdits.

En seràs amo mentre no els oblidis.

Que no et tempti, però, de deixatar-los
en poemes hermètics; no t'hi arrisquis.

Remuga'ls, solitari, al soterrani.

Criminals o dolcíssims, t'enriqueixen
avarament i sobirana.

Endu-te'ls
intactes, com el cor, al crematori.

Serva'ls per una eternitat o dues.

LLENGUATGES I PARAULA

Què és llenguatge? Què és paraula?
Què és llenguatge? Què és paraula?
Què és llenguatge? Què és paraula?

Què és llenguatge? Què és paraula?
Què és llenguatge? Què és paraula?
Què és llenguatge? Què és paraula?

Què és llenguatge? Què és paraula?
Què és llenguatge? Què és paraula?
Què és llenguatge? Què és paraula?

Què és llenguatge? Què és paraula?
Què és llenguatge? Què és paraula?
Què és llenguatge? Què és paraula?

Què és llenguatge? Què és paraula?
Què és llenguatge? Què és paraula?
Què és llenguatge? Què és paraula?

LLENGUATGE del pintor, colors i formes.
I el del músic el so, només el so.
Són tres expressions lliures de normes.

Universals, depenen dels sentits.
Preexistents i naturals, i públics.
Vista i oïda i tot seguit els dits.

Però el llenguatge propi del poeta,
ben altrament, caríssims conveïns,
és de natura singular i estreta.

No val per a tothom, que només val
per als fills entenents d'una contrada,
acordats per un fet nacional.

Convenció inventada per nosaltres,
tan sols nosaltres ens n'aprofitem,
per bé que poden accedir-hi els altres

si n'aprenen el fons i el continent.
I són els mots l'esclat d'aquest llenguatge,
mitjans sensibles del coneixement.

Vehicle intel·lectiu, doncs també ètic,
rebutja el gratuït i l'insensat.
Cerca l'estètic, no li escau l'hermètic.

La paraula deslliura els ignorants,
comencen els amors amb la paraula,
les paraules menyscaben els tirans.

(Així, ¿com preteneu, amic Cirici,
que els lletrats de la nostra latitud
estrafacin dels plàstics el desfici?)

Sempre és de nit si el pensament no lluu.
Correu-la com us plagui, pintors, músics.
Al capdavall no feu mal a ningú.

L'EMPRESA

DE tal aviament són peoners
potser l'esguard o un tacte fortuït.

Tantost l'instint, zel d'animal cient.
Besos als ulls, enceses humitats
bucals, linguals.

I solament de pas
golafreteria de xuclets bessons.

La creixença, la summa tibantor!
Imperiosa torxa combatrà
el foc contrari i necessari; ensems
en aqueix foc sebollirà el seu flam,
en gaudi màxim.

Que és oblit de tot
com el darrer badall o el dolor extrem.

VIRGINITAT

Si la virtut que els cristians eleven,
extasiats, al cim de la puresa
—summe perfecció de la persona
i per a tota joventut exemple—
creixés arreu, com els pastors anhelen,
fins a comprendre totalment els homes
i les dones, companys, on pararíem?

¿Què dirien les doctes jerarquies
si conduís —i així fóra en efecte—
el llinatge humanal a la ruïna?

Per molt que els requi el desenllaç comanda.

L'abundor de virtut mai no és funesta.

INSTINT

Sóc conscient, ben cert. Doncs aleshores
amb l'instint combatré, conscientment,
el món del pensament i el sentiment
—destorb postís, nefast—, a totes hores.

Només així superaré, si puc,
l'estat de les abelles en llur buc.

INFERN

L A nostra veu és l'eco miserable
del cant d'amor que escalfa les estrelles
des d'on els déus inútils ens ignoren?

Mai no sabré si el ritu dels meus braços
disfressa veritats incognoscibles
o mentides que valen per a uns altres
com veritats, a la solana encesa.

Jo, al bagueny, em corrompo enmig de líquens,
llimac bocaterrós, però insurrecte.
Conjuro símbols, xifres, anagrames
incitadors de la metamorfosi.

L'Infern, penes eternes, *ma non troppo*.

PETITA FI DEL MÓN

AQUELL crit arribava de les illes...
Era la profecia d'un fanàtic?
O potser el clam exacerbat del naufrag?

El rei pujà a la torre, i escoltava.
Dos endevins, prop d'ell, paren l'orella.
El poble, esporuguit, omple la plaça.

El crit brunzia com una sageta
i alhora modulava una paraula
obscura, inquietant, aterridora.

Un plor d'infant.
Al campanar, les hores.

La llum del cel es desplomà tot d'una
damunt el mar impertorbable.

Negra
mortalla envolupà totes les coses.
Llavors cessava el crit. També la vida.

Només aire pudent.
Com si l'esfera,
poma podrida, hagués caigut de l'arbre.

CIUTADÀ, ERMITÀ

ARREU i sempre, les religions
han donat homes sants; i fins i tot
l'ateisme genera, aquí i allà,
barons perfectes.

Ara girem full:
citeu-me una doctrina —o un cabdill
religiós, polític, social—
que hagi creat, d'ençà que el món és món,
justa i moral, una comunitat
neta d'iniquitats. Una només!

Ciudadà amb càstig o ermità llibert.

SUIČIDA

1875

TU, suïcida, coratjós covard,
tries el dia, l'hora i el segon.
Guanyes per mà l'Intrús; l'afer és teu.

Com un déu interí, però resolt,
dalles la teva sort, botxí de tu,
un caprici cancelles de l'atzar.

Provoques a tot risc, per a tu sol,
l'anelada ruptura del secret
que amb tant de zel preserven els de Dalt.

NOMÉS HOMES

QUAN dic humanitat penso en la gent,
homes i dones indistintament.

A parer meu, qualsevol dona, així,
és un home de sexe femení.

AMB GUANY I ENGANY

SI m'avorreixo, ¿com podré estimar
el meu proïsme com a mi mateix?
¿Potser en l'enveja trobaré el camí
de l'amor envers l'home, preceptiu?

Marrada abominable! Llord recurs!
Si no, què em resta?

*Cercaràs la clau
en un compadiment de compromís
envers la raça entera, tu comprès.*

Així surto del pas amb guany i engany.

Compassió: l'enveja del beguí.

L'IGNORANT

Sí, benaventurats els ignorants!
Reben el món amb els sentits tan nets!

Parlem de l'Ignorant; ja en queden pocs.
(Els ignorants *frustrats* són legió,
i feixucs, tal un llast de marbre en brut.)

La seva experiència i la dels seus
li han donat nocions suficients,
i resta ihès!

Inculte com el pi,
creix sense cura i beu l'aigua del cel,
cerca la llum i acull els esquirols.

Menja, treballa, dorm, copula. I riu
com un sant miserable! I quan sofreix
acota el cap, serra les dents; ni un plany.

Lluny dels déus, de les lleis i les lliçons,
sense moral coneix el bé i el mal.

Dels drets de l'home no en fotria res!

Elle se verra d'après ce que l'on verra
de son côté, les autres s'en vont
de son côté, les autres s'en vont
de son côté, les autres s'en vont

ESPERITS LLIURES

Les autres s'en vont de son côté
de son côté, les autres s'en vont
de son côté, les autres s'en vont
de son côté, les autres s'en vont

Elle se verra d'après ce que l'on verra
de son côté, les autres s'en vont
de son côté, les autres s'en vont
de son côté, les autres s'en vont

Hi ha remor d'esperits al cim més alt
o per les valls solives. I als deserts
de sorra o gel. Per viles i castells.
Un poc pertot.

I els qui l'escolten són
marrits cadàvers soterrats de fresc
i fetus de cinc mesos i cap gros.

M'ho ha dit el Foll tan docte en certituds
que per als savis contrafan la veu
i semblen grunya, plor, brumit, fru-fru.

Hi ha remor d'esperits lliures i sols
que es planyen de llur pura vaguetat.

De la vida i de la mort.

Què són els moments de la vida.

Les hores i els dies i els anys.

cap altre més.

TOT ÉS AHIR

El temps de la vida i de la mort.

El temps de la vida i de la mort.

El temps de la vida i de la mort.

El temps de la vida i de la mort.

El temps de la vida i de la mort.

PARAULA nulla: l'esdevenidor.

Cada matí retrogradem un pas.
Les banderes indiquen el camí
cap enrera per l'atemptat del vent.

El passat és la terra de cascú,
àdhuc del vianant explorador
d'un demà que es podreix sobtadament
bon punt s'aboca al finestral del temps.

Res no és nou, res no mor, tot és ahir.

JO O NINGÚ

DE mi, no en vinc. I abans de ser el que sóc,
era cap cosa? Just un pressupost.
Com tothom vinc d'uns altres, enardits
autòmats, que em van fer semblant a ells
sota un decret adotzenat, fatal.

Si a penes sóc una imitació
mai no em podria creure especial,
personal, singular, particular.
Sóc ells, són jo. Som indistints. Sóc tots.

Refuso, doncs, el nom que em van donar,
pel qual ara tot just em reconec
i em reconeixen.

Vull fugir de mi
i alhora d'ells. Que em perdin. I em perdré.

No és que aleshores sigui algú, a la fi.
Però aleshores seré, almenys, ningú.

BANYES AL SENY

HOM adultera amb ínfules d'expert
si no amb grollera illusió de ruc.

Ara reïx el tort dels impostors.

Dispersen els corrents més transcendentals
i emmerdissen, amb guants, les altes deus.

Endebades esquiven el maltret
que envigoreix i justifica el pur.
Cauran al toll de les insanitats.

Posen banyes al seny: un joc obscè.

Entre tots ho hem malmès gairebé tot.

LA MENTIDA

NOMÉS la soledat! I mai no em miro
a la gota que plou, l'escopinada;
i els miralls de les ungles entregiro.

No em renyeu si us enganyo, sigueu flonjos...
No n'estic pas, de sol. Tinc dona. I mobles.
Potser no menten molts que es diuen monjos?

EL MEU ORGULL

Sóc tan petit? Quasi no res? Sóc jo!
Vegeu-me: amido l'univers a pams
amb els dits, des del gros al menovell.

M'ultrapassa un avet? No ho puc jurar.

L'estelada, polsim de llantions.
La llunyania rebla el meu orgull.

Si acluco els ulls encara em veig més gran.

Oh ment, oh ment, dimensió infernal!

LAIA I LES ÀNIMES

NOU mesos, vint-i-un dies i sis hores
durà l'estada —amb creixement— de Laia
al centre cavernós de Na Sileta.
Potser ja veu, però no mira, el sostre;
jeu, dorm, mussita un plor. Sovint s'amorra
a la font de la vida; delerosa
xarrupa el nèctar. Clou les mans, braceja.

¿I l'esperit de Laia, mentrestant,
és mínim i somort com el seu cos?
Els esperits són impassibles, oi?
No creixen i no moren, tan subtils.
La malaltia no els sotmet, ni el son,
ni el desmai; no enfolleixen... Doncs, què hi ha?

Hi ha unes cèl·lules fines que en poc temps
prosperen i esdevenen conscients.
L'ànima és vida: nervi, carn i sang,
que s'usen i es consumen a pleret
o s'espatllen només parcialment.
O cessen de cop sobte. I és la fi.

(Entre l'home i el gos, al capdavall,
la dissemblança tot just és de graus.
Com a ésser sabent dic sense embuts:

amb l'instint ja n'hauria tingut prou.

I allò que més em fot és el magí,
renou espuri de l'enteniment,
bruixot falsari, pare de la por.)

SOMNI D'UN MIGDIA D'AGOST,
A LA PLATJA

Avui fa bo. És manifest, flagrant.
Sentiu? Tothom ho repeteix: Quin bo!
Fa bo. Quin bo que fa! Verge, quin temps!

Un Sol totalitari abraça el Món
Tot i que el Sol és sol, potser el que vol
és abrasar-lo —*gesta de l'Estel!*

Cap a la flama viva i el caliu;
fins a la cendra. Fóra ja la pau,
però encara recula i és polsim.

Les brises siderals el menaran
secretament a la comunió
de l'Arxiconfraria dels No-hi-som.

Un Cel irrepreensible! Diüturn
com una volva embalsamada en fred.

ELS CREADORS

DE la cultura subalterns esnobs
acaben, entre molts, de posar en curs
un mot nectari: creativitat!

Així encensats per l'aura dels lacais,
grimparan fins a l'èxtasi celest
artistes, sociòlegs i tribuns.

Crear bellor, progrés, llocs de treball!

Com un saurí fallaç suscita deus
al magí de l'obtús terratinent!

Creadors?

(Ara cal escombrar els fems.)

CEL DE PALLA

Ets vell i lleig, i pobre: greus pecats.
Però l'amor abunda en conjuntures
i vells i pobres podem ser estimats.

Tu, l'incapaç, has de cercar l'amor
en els infants que encara no avaluen
i es deixen seduir sense rigor.

Potser els plaus per la veu; potser pel joc
que en jardí públic, tímid, els proposes
amb una fulla o qualsevol manyoc.

Xaruc i míser, trobaràs company
en el gos vagabund. Acaricia'l
i ja no et mirarà com un estrany.

Després diràs adéu a infant i gos,
acrescut tot el bé que encara et resta:
la soledat, l'aigua de font, el mos.

Golut de son pel somni previngut!
Amorós com un príncep de rondalla,
inundat de poder i gratitud!

Un jaç poc net serà el teu cel de palla.

GUERRA SANTA

LA sirena profundament mugí.

Tot el moll remoreja. Són banquers
de bracet amb esposes infidels.
El Rei a l'escambell. Estaquirot
tutelat per cent trenta mamelucs.

Tombeja l'himne —enrogallats clarins—,
que ara els de bord hissen el drap sagrat.
Aplaudeixen els guants, i els mocadors
vicien l'aire sense mocs ni esputs.

Salpa la nau farcida de guerrers.
(Només el capità en coneix el rumb.)

El bisbe ho signa amb més anell que dits.

Remuga el vell: «Se'n van a saquejar
un país ric i desarmat, feliç.
Cobeja nous tresors el prepotent...
Seran com terratrèmol i tifó!
Com la fam i la pesta! Maleïts!»

El bonze dicta: «Són l'assot de Déu!»

Un lletrut amb perruca s'immisceix:
«I l'ultimàtum? Sembla preceptiu...»

El bonze impugna mentre acala els ulls:
«No pas en guerra santa, bon minyó!»

«L'home escarneix els déus o a l'inrevés»,
de sota veu deplora l'ancià.

«Flastomia!», fa el bonze, magistral.

El vell s'acomiada: «Ja en tinc prou!»
El vell es treu la daga del cinyell.
Es treu la daga del cinyell el vell.

El vell s'esventra com qui esventra un bou.

L'ALTRA FE

A. E. V.

UN ponent tardoral, cardenalici.

Surt al balcó la lluna sense ofici:
pallidesa papal de vice-sol,
blancor incerta i amarga com un dol.
Per al ramat encara pleniluni,
de minves penarà fins que s'enruni.
(Fotos de ben a prop i a tot color
dementre comunica amb Sa Grandor.)

Guerrer i xoví, que sempre s'enrabia,
és ell, Jahvè, qui ens dóna el pa del dia?
¿Hem de creure —ho diu Pau guillat de zel—
que tota autoritat prové del Cel?
Aristòtil paït pels escolàstics...
(No n'hi ha per clavar-los quatre fàstics?)
Com pensa un monjo gairebé amic meu,
els teòlegs no saben res de Déu.
(Ja és hora d'esvair tanta quimera,
tofut destorb per a una fe sincera.)

Els cristians, d'ençà de Constantí,
cal que cerquin Jesús al sanedrí?

Catòlica, apostòlica, romana!
És que no gosen dir-ne cristiana?
(«Romana»? Un truc! «Catòlica»? No tant!
«Apostòlica»? El Mestre va al davant!)

Fe-ficció, folklore, fetitxismes...
(No fan l'agost els fabricants de cismes?)
Toaletes i bombons. Tresors, palaus:
a més de les de Pere, quantes claus?

*

Les llavors de Jesús, prou abundants
¿quan prendran a l'entranya dels humans
per al retorn, en treballosa albada,
de l'altra fe desvaticanitzada?

NOCTURN

EN nits d'insomni i ajocat en pau,
obro els ulls dintre l'èter tenebrós
que em sepulta religiosament
sota una terra fràgil, sense pes.

Sóc un cadàver fresc, lliure de cucs,
que pensa a poc a poc en un futur
lenificat, bé que fugaç i estret.

La fosca esborra els solcs del trist passat
i alenteix el compàs del baticor
perquè el present duri un xic més tot just,
com si em volgués, per màgia, transferir
el demble aquietat d'un nadó adult.

Temps impartible i hores sense nom.
El món no para de rodar i rondar.

Apunten cap ací, prudents albors,
declinen més enllà ponents vermells
i migdies totals esclaten lluny.
No són somnis, són visions de cec.

I jo respiro, a penes pacient,
en braços de la nit, com ella mut.

La nit abandonada pels dorments
i desdenyada pels somiadors,
que cerca dels insomnes el consol,
la companyia.

La complicitat
en el seu crim de tanta falsa mort.

EM RETIRO AL DESERT

PER tal d'averkonyir la mascarada,
entre tantes disfresses, em disfresso
—amb cura i càlcul— de persona honrada.

Com que en rebo només xiscles de mofa
iradament m'arrencó la careta
just quan arribo a la tercera estrofa.

Sóc profeta i els llanço l'anatema,
però m'adono —i se m'escapa el riure—
que totes són fantasmes de cinema.

Pel cel recula tot el que circula
mentre a la terra plana es consolida
l'insaciat servatge de la dula.

*

Em retiro al desert de les certeses
on encara s'esventen les carronyes
d'altres modestes dignitats ofeses.

La sorra, que fou pedra, moltoneja,
però el simun ja l'esparpalla a estones,
puix que el contacte afaforeix l'enveja.

Exemplar és l'areny: sense estatura,
suma de petiteses, però amable
amb els jacents, i pulcra sepultura.

II

PASSADÍS

EL VERSAIRE REBOTEGA AL POETA

És quan dormo que hi veig clar

FOIX

DONCS jo, quan dormo, no hi veig fosc ni clar,
misser Vicenç, puix dormo com un soc.
Si les dormides són un altre pa
els somnis han de ser tot just un joc.

(Freud, sobre això, no és pas de bon consell.)
Dels esperits somiadors, me'n ric.
Tant com defujo el bac cerco el solell.
Només de vida viva vull ser ric.

Després del son sempre revifo el foc,
però amb els somnis se m'esmussa el lluc
i no m'adono que s'acosta el drac.

Si estic despert, bé que sovint ullcluc,
penso, converso, beso, jugo, em moc,
rebo i torno el pinyac i l'amanyac.

RETRAT DE DESCONEGUT

RABASSUT i xerraire putxinelli,
desenvolupa activitats estèrils
al servei sense solta de les causes
macades i estantisses que propugna.

Culte, però xaró, de gust mongívol,
autòmat picaplets, per torna fatu;
papista, poetastre, personatge
de sainet ranci, de conxorxa bamba.

Doble: mig botifler mig patriota.

Fat succedani del prohom d'armilla.

Qui el vulgui respectar que no l'escolti
i se n'allunyi sense ni mirar-lo.

LLETRA DE CANÇÓ

(Fragment)

PERQUÈ he venut cent milions de discos,
perquè he guanyat cent milions de dòlars,
ploro de goig, agenollat per sempre
als vostres peus, caríssims sabatasses!

BALADA DEL COMTE MAL GENET

EN un jaç favorable a les quimeres
somio que sóc comte amb un castell
de pedra bruna i moltes espitlleres.

Senyorejava sobre mil vassalls
dels quals aproximadament noranta
armats fins a les dents, i amb llurs cavalls.

Quan combatia ho feia amb mala bava
com escau a un guerrer bon cristià
i els moros que feria rematava.

Creia en sant Jordi i en sant Jaume i tot,
religiosament pagava els delmes
i quan morí sa mare, féu el bot.

He de dir que exercia el dret de cuixa
arreu, però no sens excepció:
tota verge que fes cara de bruixa.

Golafrejava en succulents festins
i licors capitosos engolia
en companyia dels senyors veïns.

Estrenu cavaller de la palestra,
cert migdia la reina el llorejà
després de vèncer en un torneig campestre.

Un cop viatjà a Roma amb rics presents
i en veure's de genolls davant el Papa
se li va escapar el riure entre les dents.

Però una nit, tornant de la cacera,
va caure de cavall amb mala sort
i s'estimbà per l'ull d'una cinglera.

I l'epitafi deia ben clar i net
—el decretà l'abat, que l'envejava—:
«Aquí es corromp el comte Mal Genet».

*Hi ha qui és jutjat només per fetes males!
Ja heu vist que el comte no era un desclassat*

*«Els cavalls allà dalt tots tenen ales»,
cantà un nen ros, potser fill del finat.*

VISITA AL BORDELL

*Del poeta iranià d'expressió francesa
Färs Tabriz (1914-1975)*

L'ALCAVOT em presenta les pupil·les
—aquest hostel, de fet, és un bordell—,
que formen, com soldats, en dues files.

I l'home em diu: —Són lletges i, a més, brutes,
però us puc garantir, i és el que val,
que totes són filles de puta i putes!

Llavors entrem en una de les sales
i veig que és envaïda estranyament
per tot de cavallets, taulons i escales.

—Als meus clients —m'explica el proxeneta—
els plau de fer l'amor encimbellats
en aquesta bastida de paleta.

Jo que faig: —Tot són gustos, tot són gustos,
però el perill deu ser que els rodi el cap.
Hi ha gustos que originen prou disgustos!

—El sexe té, com tot, les seves modes
—declara el pinxo sorneguerament—,
però el negoci em marxa sobre rodes.

De sobte se m'acut, bé que amb desgana,
d'inquirir sobre un punt especial:
—La neteja, en bidet o en palangana?

—Ara us veig, malparit! —brama el macarra—.
Vós sou només un inspector merdós
i heu vingut a esbotzar-me la guitarra!

Com he fet d'altres cops en semblants casos,
amb gest modest i pesarós, cap cot,
callo i li endinyo, en lloc de crits, certs gasos.

.
.

*(Aquí vaig abandonar la versió paralitzat i fastiguejat
pels creixents excessos escatològics de l'original.)*

EL SAFAREIG

*SI el diner prestigia les persones,
senyal patent que el nostre món no rutlla.
Cap programa econòmic —i n'hi ha massa!—
mai no podrà abolir tal servilisme.
Però jo tinc la clau d'aquest problema!*

*El Banc Nacional monopolitza,
absorbeix totalment paper i metàl·lic,
però concedeix préstecs a qui en vulgui,
cada matí, sense interès ni limit.
Cadascú, n'usará segons li plagui
—compri, presti, socorri o inverteixi...—
sempre que abans de mitjanit retorni
al mateix banc el líquid que li resti,
tot el que no ha despès, fins la xavalla.
L'endemà, de matí, podrà tornar-hi
i embutxacar bitllets dels verds a manta.
I així tot l'any, així tota la vida!*

*L'ou de Colom, amics! D'aquest sistema
en dic el safareig, puix la moneda
de tot valor cada matí s'ajunta
dins un enorme safareig de plàstic
i s'ofereix —de curs forçós, sens osca—,
a l'abast i a mercè de qualsevulla.*

Així parlava un vell economista
autodidacte, pou de saviesa,
que vivia a muntanya amb una cabra.

EXEGESI CASOLANA

ADAM

Adam ha copulat
amb la seva costella.
Incest apregonat!
¿Rècord i meravella
d'homosexualitat?

CAÏM

—Què has fet del teu germà?—
digué Jahvè a Caïm.
I el jove contestà,
mig cínic mig taujà:
—Calia fundar el crim!

NOÈ

Després d'aquell aiguat
abusiü que sofrí
¿qui es pot haver estranyat
que Noè, ultrapassat,
s'emborratxés de vi?

ABRAHAM

Déu li ordena que elimini
el fill d'una coltellada.
Els caps dels camps d'extermini
eren també gent manada.

LOT

Xerrà, begué,
es posà tendre
i esdevingué
son doble gendre.*

DAVID

El gegant abatia
amb la fona i un roc.
Ara l'esmortiria
amb l'arpa i cantant rock.

*

Na Betsabé, al seu terrat,
es banyava tota nua,
però En David ho ha clissat
i la cosa porta cua.

* Plagi d'un poeta francès de poca anomenada.

El marit, brau capità,
prompte tramès a la guerra,
és occit amb la mà esquerra
per ordre del sobirà.

I així la gentil veïna,
i viuda alegre potser,
fou del rei la concubina
i tot seguit la muller.

És un fet que prestigia,
més aviat gens que poc,
qualsevol genealogia.
(Evangelista bajoc!)

SALOMÓ

Qui devia escriure el *Càntic*?
Tant se val, car, fos qui fos,
és un llibre delitós,
mig eròtic mig romàntic.

Però una cosa no falla
i tots l'acceptem de grat:
l'autor d'aqueixa rondalla
era un home *enamorat*.

I només per tal indicatiu
sembla que tenen raó

els hermeneutes d'ofici,
quan diuen: —És Salomó!

Puix que aquest rei, entre bones,
passadores i barrams,
tenia un miler de dones
—posem-hi seixanta tones—
en els seus harems-eixams.

JOB

(En aquell temps el Diable,
espia al servei del Cel,
delatava, no el culpable
sinó el més just i fidel.)

No fou pas la paciència
la virtut cabdal de Job!
Llegiu-lo a consciència
i si pot ser més d'un cop.

Proferí queixes gruixudes
envers Jahvè i contra el mal.
Però mans desconegudes,
barroeres i venudes,
van llimar l'original.

Hom escriu així la història!
(Fins i tot la *revelada*,
altrament dita sagrada.)
Que tot sigui a major glòria
del Poder i la Moral!

QOHÈLET

Ho ha deixat escrit
Qohèlet, el mestre
agre, escèptic, murri,
però saberut:

*Fer llibres és feina
de no acabar mai
i estudiar massa
danya la salut!*

Jo, des de molt jove,
segueixo el consell:
estudis escassos
i llibres ben curts.

Companys, imiteu-me
en el segon cas!
Ho dic perquè puc.*

* L'escassetesa de bons correctors professionals sovint ha obligat P. Q. a corregir textos d'altri. (Nota de J. O.)

DECLARACIÓ JURADA

TOT just reprenc contacte amb els llautons,
passo el ribot de pressa a bonys i geps.
Vaig perdre les estampes i els estreps
i em descompto si compto tants botons.
Ara no estic per orgues ni cançons.

De l'esquelet no me n'agrada res,
se'm trenca el riure quan somio bous,
bec claus de sol, llepo segells dels nous
i m'ennuego cada dos per tres.
Ara les figures ja no em fan el pes.

Si plou escupo per complicitat
damunt l'anunci dels aiguats marins;
sempre he mirat a fora des de dins.
Caic i em redreço com un bon soldat.
Ara estrafaig el buf del rat-penat.

M'ajec a l'ombra greu dels semalers,
munto pisos amb fustes de taüt.
Quan era vell només de joventut
amb quatre crits comprava molts diners.
Ara cullo excrements de tren exprés.

Allò que no té espera sobreïx.
Pledejo l'avantatge del reflex,

tempero els intervals amb enfarfecs.
Qui s'entrampa o s'enrampa no reïx.
Ara els navilis ja no es fan de guix.

No mutileu el ruc si ja no és guit.
Ningú no es reconeix a cremadent.
No desfakis el nus d'un mancament.
Amb puny d'altri no et donis cops al pit.
Ara el bateig ja és dat i beneït.

La cavorca rebutja els bandejats.
Si creus allò que veus ets un illús.
Hi ha massa gent al caire del talús
i pocs malalts del cor sense pecat.
Llibertat, igualtat, fraternitat.

Aquí s'acaba el trobar clus, pallús!

*(Vaig escriure aquests versos quasi-automàtics
per si un dia em convé sotmetre un text meu
a l'anàlisi d'un alienista.)*

III

**VERSOS ELEMENTALS
ALS CATALANS DE 1969**

CATALUNYA, València, les Illes,
tot plegat Catalunya, la gran,
amb la gent i la terra i la llengua,
i el passat i el present,
i el futur que ens espera,
bo o dolent, infalible!

Som encara, aquest any —i en fa trenta!—,
un país malmenat per les grapes d'uns amos,
que barregen, impregnen, rebreguen
i enllorden
un mapa que és nostre
i en dir nostre vull dir
dels qui són catalans
per la sang conscient o la tria,
els legítims hereus
d'una pàtria petita, com tantes.
(Puix que tots ho sabem i ho sofrim:
la naixença, ella sola, no dóna,
què és cas! nacionalitat
als venuts, traïdors, botiflers,
ni als lacais i als servils
—declarats o secrets, vergonyants,
ni als janus tampoc, dues cares—,
ni als panxuts embandats,
la fauna profusa dels bords,

la quinta columna que llasta, enferritja,
entrebanca i fatiga la nostra esperança!)

Però amb tot, malgrat tot,
operem i avancem,
pacífics, potser pusillànimes,
però mai resignats
i sempre tossuts,
i obrim cada dia
—importuns, enfadosos, burxons—
clivelles de llum en aqueixa presó
on, al cap i a la fi, respirem;
però l'aire és confús, estantís
d'una pau corrompuda, d'una pau corruptora,
tan injusta, fundada en la por
d'un ordre incivil
que ens esprem a profit
dels Altíssims Senyors que l'imposen
i emmetzina penombrosos racons
on uns homes anònims
pateixen, herois del silenci lleial,
el turment i la infàmia
entre mans mercenàries
(¿com pot la natura criar aqueixa gent,
vergonya de qui l'ensinistra
i la paga, i així la manté
sempre tensa en un odi de segles?)

Ben cert, les mordasses encara ens fan muts
o quecs, o destorben paraules verídiques,

denúncia obligada,
fins el clam carregat de raó contra ocults escamots,
mal comprats, brutalment ofensors,
que els ulls grossos dels Alts,
sorneguers, deixen fer.
I així són castigats els qui imploren justícia!

Puix que tots ho veiem:
els Summes Senyors Intocables
conjunyinen, avui, amb sarcasme,
segons lleis que ja neixen guerxades,
tribunals que resulten incerts, però dòcils,
guarnits de togats,
xerraires minúsculs,
fatxendosos autòmats
que tremolen per dins com les fulles.
I Temis adés fa plorar i adés riure!

Instal·lats als palaus i als balcons i als passeigs
—que els besavis i els avis i els pares
ens varen llegar—,
els Altíssims Senyors
sempre entre ells, per a ells,
representen amb pompa farsesca
i somriures quallats, fotogènics,
un joc, paròdia cruel
del net regiment
d'un poble que malda i s'esplaia
i s'aferma i progressa
—en les arts i l'estudi

i el treball i el comerç, i l'esport
i en els cants i la dansa—
contra vent i esquivant
la traveta, el cop baix,
el parany i l'esquer llaminer
(però ells, si per cas, sempre inflats,
ens engeguen les grans desfilades
de monstres d'acer, sorollosa ferralla,
amenaça sinistra,
excessiu espantall,
dreçat, sí, contra el poble
indefens i badoc
que calla i treballa, i que paga!)

Un poble que acull, fraternal,
centenars de milers d'homenets
de les pàtries veïnes,
fugitius a tot risc d'unes terres eixorques,
que els Altíssims
abandonen a llur doble destí
d'enormes ermots i vedats senyorívols,
a despit —qui ho entén?—
dels tan publicats i vantats regadius formidables,
que tots, i nosaltres davant, hem bastit
si us plau, no, doncs per força!

Però som catalans
—beneïda mercè de l'atzar—
i ens cal viure i morir catalans,
i ens pertoca adreçar qui sap com,

de totes passades,
en temps de maror o de falsa bonança,
amb la vista i el cor llançats endavant,
aquest nom i aquest fet i aquesta natura
tan propis i autèntics,
no venals, entranyats fins a l'ànima.
Com podem dimitir la nissaga?
Altrament, on cauríem?
Descastats, sense arrels,
més poc fórem que un arbre,
que un ocell de bardissa,
que els camins que petgem cada dia.
Com robots de carn i de sang,
errariem pel món sense rostre.
Ni la llar ja no espera qui renega la pàtria,
miserable germà que ha perdut la bandera
i el cel blau o estelat o en tempesta,
que fou tàlem del seu primer alè.
Cal que esborri per sempre el record de la mare,
del cloquer del seu poble,
dels bells noms d'una font, d'un pujol;
d'una blanca masia amb paller
i una noia gentil al llindar;
dels tendres o bròfecs companys d'infantesa,
del vell mestre que un dia els parlava,
d'amagat, en la llengua sagrada de casa,
amb la veu mig rompuda!

Perquè som i ens sentim catalans
estimem i cerquem, en la lliure abraçada,

l'esperit i l'exemple
d'altres pobles de races i llengües diverses,
i el tracte de tots, i el contacte,
a profit de l'empresa comuna i urgent
de mudar el món i els homes
en la pau solidària,
i en l'entesa fecunda;
tots francs i benignes,
generosos, fidels, sense enveja,
tots plegats contra els focus
de la vil cobejança,
del diner corrosiu,
dels terrors metafísics,
dels paràsits amb vara o espasa, o amb bàcul
de l'orgull de la sang blava i pútrida,
del poder d'una força robada...

Catalunya, València, les Illes,
la Gran Catalunya,
amb la gent i la terra i la llengua,
i el passat i el present
i el futur que ens espera,
bo o dolent, infalible!

Tot depén, sapiguem-ho!
de la fe, de l'amor,
de les obres.
Tot depén de nosaltres.
Tot depén, sobretot, de vosaltres:
els joves!

Cap d'any 1969

IV

ENDRECES

A PAU CASALS

EL giny de fusta foradada i cordes
que un home acull i manipula, rígid,
quin esperit prodigiós conjura?

És una veu que vola sola?
¿Un cor esdevingut
mans disertes com llavis?
És una parla sense mots
—els mots s'enfonyen massa tèrbols.

Fonacions que duren i perduren
en alirets letífics.
Drings integèrrims.
Fimbren les notes però no tortegen.
Llur tendresa frisa.

Virtuoses animen el silenci i l'afaiçonen,
escometen espais, temps de ningú
i els conquereixen
amb febre de triomf o piadoses.

Avien marinades, mestrals, zèfirs,
onades amansides.
Aquí bleixen i més enllà rondinen,
àdhuc rauquen gravíssimes.

Enjogassades grimpen i rodolen.

Estones trasbalsades o estremides,
ara i adés captives de llur gaudi.

Canten ocells, sospiren frondes.

Nemorosos brunzits, ecos benignes.

Invisible pintura successiva.

Lluors de sol dins la tenebra ullcluca.

Es deixonden els somnis, les memòries,
les esperances s'assaonen.

I la puresa innocentment modula
pels camins de la flama,
anhels de plenitud.

Què ha passat? La música m'ha pres.

1976

A FEDERICO GARCÍA LORCA

(Contraepitafi)

VINO *el día con sus hachas...*

Un destraler malvat i a sou
de qui sap quina reverida altesa,
llampà el nostre sortíleg benamat,
aquell que ungia amb bàlsams màgics
la carn i l'esperit de la paraula.

Els àngels eixalats el detestaven!

No en cerqueu pas la fossa,
puix no deixà cadàver
—miracle de poeta.

No resurrecció: supervivència.

1976

NATURA VIVA

*Als amics del Centre Excursionista
de Catalunya, en el centenari de
la institució.*

ARA em plau de glossar planerament
l'antic pessebre natural del món,
La muntanya i el riu, l'arbre de bosc,
la font i el prat, bladars i regadius.

Penso també en la serp i el borinot,
en la pedra foguera i l'esbarzer,
el gaig grallaire i el conill poruc.

Per les valls obagoses i els solells
refaig de cor camins i corriols
cap al cim generós, cap a l'avenc.

Recordo primaveres amb plugim,
tardors d'aram, hiverns emblanquinats
i migdies d'estiu amb foranell.

Només la mort em desposseirà
del bell miratge que de tant en tant
amenitza la meva soledat;
d'aquest silenci que escarneix la pau
d'un inefable cap al tard d'abril
dessota l'àlber més esponerós
on solíem trobar-nos d'amagat.

S'ensonyava la vida al meu entorn,
l'aire tot just em duia les sentors
secretes de l'argila, de l'herbei.

Jo esperava aquells llavis i aquells ulls,
enamorat, per simpatia ardent,
d'un àmbit tan benigne i sense frau.

Palau obert als vents, sostrat de cel,
dels homes born i tomba, i llur bressol.

EN L'ÀLBUM D'UNA BURGESA
LLETRA FERIDA

Aquesta taca opaca - tinta extinta -
malmet el full i ombr negra sang la tinta;
el crim damunt la meu així destaca!

Doucs aprenguem, madona, que la tinta
sovint escriu, però a vegades taca

A DOS JOVES ENGORRONITS

(*Saviesa antiga*)

DOLOR, la sola veritat vivent
que ens és donada amb plenitud.
Desesper de la bona i mala gent,
de l'innocent com del malvat.
Fortuna a ultrança de l'heroi, del sant.
Per a tots signe que ens promet la mort.

(Enemic que es congria en el meu si,
les meves armes defensives pren,
les gira en contra meu.
Enemic jo mateix, turmentador de mi.

Doncs abdicó el gemec
per amor de la pau exterior;
cal preservar-la com indicati fals
de la congruïtat interior
de l'home. Per orgull).

Així, germans, ¿per què no us afanyeu
a curullar, mentre el bon temps regeix,
tots els dies, les hores, els instants
—ai lassos de vosaltres, pobrissons!—;
a treure el suc fins a l'excés
del festí, de l'orgasme, del diner;
també dels gaudis espirituals.
L'amor del cor i l'amistat,

els espectacles naturals del món,
els delitosos fruits de l'art?

Avui, avui, ara mateix!
Àvids de tot el que perdreu demà.

ALS LACAIS PÒSTUMS

NINGÚ no bastirà la seva casa
damunt fonaments fluixos.

Cap arbrissó no esdevindrà un bon arbre
si té les rels podrides.

Mai no emprendre la nau una singlada
si abans no lleva l'àncora.

Conserves velles ranciogen, poden.

Cal derrocar les obres ruïnoses.

Més val partir de zero que de femta.

Pastors que mantingueren la ramada
famejant dins la pleta,
lluny de la pastura,
són granment culpables...

Crim contra el poble
clama venjança,
genera penes dures.

Ningú —ni el déu— no pot amnistiari-les!

Gener 1976

A MI

Sobre un tema de Rozewicz

ARA que hi penso...
Tinc tantes coses entre mans.
Feines urgents.
No em recordava que també
he de morir.

Sóc tan distret!
M'havia descuidat
d'aquest projecte
o m'hi aplicava
sense gens de zel.

A partir de demà
repararé l'oblit.

Volenterós,
començaré a morir
amb seny, entusiasme,
esparpillament.

INDEX

<i>Als lectors</i>	pàgs. 7
------------------------------	------------

I. DECASÍL·LABS DE VELL

Covards	11
Superhomes	15
La mort en tòpics	19
Secrets	23
Llenguatges i paraula	27
L'empresa	31
Virginitat	35
Instint	39
Infern	43
Petita fi del món	47
Ciudadà, ermità	51
Suïcida	55
Només homes	59
Amb guany i engany	63
L'ignorant	67
Esperits lliures	71
Tot és ahir	75
Jo o ningú	79
Banyes al seny	83
La mentida	87
El meu orgull	91
Laia i les ànimes	95

Somni d'un migdia d'agost, a la platja	99
Els creadors	103
Cel de palla	107
Guerra santa	111
L'altra fe	115
Nocturn	119
Em retiro al desert	123
II. PASSADÍS	
El versaire rebotega al poeta	129
Retrat de desconegut	133
Lletra de cançó	137
Balada del comte Mal Genet	141
Visita al bordell	145
El safareig	149
Exegesi casolana	153
Declaració jurada	161
III. VERSOS ELEMENTALS ALS CATALANS DE 1969	165
IV. ENDRECES	
A Pau Casals	175
A Federico García Lorca	179
Natura viva	183
En l'àlbum d'una burgesa lletraferida	187
A dos joves engorronits	191
Als lacais pòstums	195
A mi	199

ELS LLIBRES DE L'ÓSSA MENOR (2.ª època)

- EL TOMB DE L'ANY, de Josep Carner. Premi Fastenrath 1972. (2.ª edició.)
- A LA PARET ESCRIT AMB GUIX. Poesia alemanya de combat. A cura de Feliu Formosa i Artur Quintana. 2.ª edició.)
- COM UN NÚVOL LLEUGER. Interpretació de poesia xinesa, per Marià Manent. (Lletra d'Or 1967.)
- L'EVANGELI SEGONS UN DE TANTS, de Blai Bonet. Premi Carles Riba 1962.
- L'HOME I EL LÍMIT, de Màrius Sampere. Premi Carles Riba 1963.
- QUI ENGANYA, PARA, de Xavier Amorós. Premi Carles Riba 1964.
- CADA PARAULA UN VIDRE, de Francesc Vallverdú. Premi Carles Riba 1965.
- CIRCUMSTÀNCIES, de Pere Quart. Premi d'Honor de les Lletres Catalanes 1970. (4.ª edició.)
- LES TAULES DE MARDUK, de Joan Ferraté.
- MADONA I L'ARBRE, de Guillem d'Efak. Premi Carles Riba 1966.
- HOMES QUE ES BANYEN, de Francesc Parcerisas. Premi Carles Riba 1967.
- TERRA NEGRA, de Jaume Vidal Alcover. Premi Carles Riba 1968.
- LA VIDA NOVA, de Joan Vergés. Premi Carles Riba 1969.
- 40 SONETS DE SHAKESPEARE. Versió de Joan Triadú.
- ENTRE LA MULTITUD, de Joan Colomines.
- PER A UN DUC BACH ESCRIVÍ MÚSICA D'ORGUE, A WEIMAR, de Josep Elias. Premi Carles Riba 1970.
- LA PEDRA EN LA VEU, de Pere Ribot. Premi Josep Carner 1972.
- EL SUPLICANT, LA DEU I L'ESMA, de J. M. Boix i Selva. Premi Carles Riba 1971.
- POESIA DE PERE RIBOT.
- POEMES DE L'ALQUIMISTA, de J. Palau i Fabre. (3.ª edició.)
- VACANCES PAGADES, de Pere Quart. (6.ª edició.)

- ANTOLOGIA, de Yehuda Amihai.
LA FI DEL FIL, de Xavier Bru de Sala. Premi Carles Riba 1972.
ANTOLOGIA POÈTICA, de J. V. Foix. Premi d'Honor de les Lletres Catalanes 1973.
CAPPARE, de Joan Brossa.
ALBES BREUS A LES MANS, de Feliu Formosa.
LES CANÇONS D'ARIADNA, de Salvador Espriu. Premi d'Honor de les Lletres Catalanes 1972. (3.ª edició.)
POEMES, d'Armand Obiols.
ELS HIMNES, d'Agustí Bartra. Premi Carles Riba 1973.
BALANÇ D'ÚLTIMA HORA, de Joaquim Horta.
ELS FETS, de Blai Bonet.
OCCIT ENYOR, de Ramon Pinyol. Premi Carles Riba 1974.
ARREU ON VALGUIN LES PARAULES, ELS HOMES, de Manuel de Pedrolo.
CRÒNICA, de Joan Colomines.
SEMINOCTURN-SEMIDIÛRN, de Joan Argenté. Premi Carles Riba 1975.
QUADERN DE VACANCES, de Miquel Martí i Pol.
PRESÓ DE CENDRA, d'Alfred Badia.
VENT D'ARAM, de Joan Vinyoli. (2.ª edició.) Premi de la Crítica.
POESIA COMPLETA, de Mao Tse-tung. Traducció de Manuel de Seabra i Joaquim Horta.
CAU DE LLUNES, de Maria-Mercè Marçal. Premi Carles Riba 1976.
VIDA TERRENA, de Fèlix Cucurull.

Sèrie especial

- BESTIARI, de Pere Quart. Il·lustracions de Xavier Nogués (6.ª edició).
ALLÒ QUE NO DIU «LA VANGUARDIA», de J. V. Foix.
PROVERBIS D'ACÍ I D'ALLÀ, de Josep Carner.
ANTOLOGIA DE LA POESIA ERÒTICA CATALANA DEL SEGLE XX, per J. M. Sala-Valldaura.

BIBLIOTECA DE

100103

EDICIONS PROA
